

4036865 ENRD/M : สาขาวิชา : เทคโนโลยีการวางแผนสิ่งแวดล้อมเพื่อพัฒนาชนบท ;

วท.ม. (เทคโนโลยีการวางแผนสิ่งแวดล้อมเพื่อพัฒนาชนบท)

คำสำคัญ : ความมั่นคงทางอาหาร / คนชายขอบ

สุรัช รัชชาชาติ : ความมั่นคงทางอาหารของคนชายขอบ : รูปแบบการบริโภค และแหล่งที่มาของอาหารของครัวเรือนกะเหรี่ยง ภาคตะวันตก ประเทศไทย (FOOD SECURITY OF MARGINALIZED PEOPLE: CONSUMPTION PATTERNS AND SOURCES OF FOOD OF SELECTED HOUSEHOLDS IN A KAREN COMMUNITY, WESTERN THAILAND.) คณะกรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์ : โอภาส ปัญญา, Ph.D., สติพิชญ์ ดิลกวิช, Ph.D., อภิญญา บัวสรวง, M.A., 130 หน้า. ISBN 974-04-2525-9

การวิจัยครั้งนี้มีเป้าหมายการศึกษาถึงเรื่อง แบบแผนในการสร้างความมั่นคงทางอาหาร ในระดับครัวเรือนของชุมชนชายขอบซึ่งมักไม่ได้รับการศึกษาวิจัยเท่าที่ควร การวิจัยในครั้งนี้ได้เลือกครัวเรือนในหมู่บ้านกะเหรี่ยงจังหวัดกาญจนบุรี ประเทศไทย และเป็นกลุ่มคนที่ได้นำเข้าสู่ระบบการพัฒนาในกระแสหลักและการขยายตัวของกระบวนการกลายเป็นเมืองและความทันสมัย ทำการเกษตรกรรมผลิตพืชไร่เชิงเดี่ยวภายใต้ความเสื่อมโทรมของฐานทรัพยากรในท้องถิ่น และความสัมพันธ์ที่ไม่เท่าเทียมกันทางการผลิตกับนายทุนทำให้เกิดสภาวะความเป็นหนี้สินมาอย่างต่อเนื่อง

การศึกษานี้ได้ผนวกวิธีการวิจัยในเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ โดยในการศึกษาเชิงปริมาณได้ใช้วิธีการทำสำรวจข้อมูลพื้นฐานของครัวเรือนด้วยแบบสอบถาม และการจดบันทึกการบริโภคและค่าใช้จ่ายทางด้านอาหารของครัวเรือน ส่วนในเชิงคุณภาพได้กระทำโดยนำผลที่ได้จากการศึกษาในเชิงปริมาณ มาสังเคราะห์ด้วยวิธีการสังเกตการณ์แบบมีและไม่มีส่วนร่วม การสัมภาษณ์เชิงลึกกับแม่บ้าน หัวหน้าครัวเรือน หัวหน้าชุมชน และผู้เป็นกุญแจสู่ความรู้เพื่อค้นหาแบบแผนในการสร้างความมั่นคงทางอาหารของครัวเรือน

ผลการศึกษาในระดับครัวเรือนพบว่า ครัวเรือนกะเหรี่ยงที่มีฐานะยากจนพื้นที่แห่งนี้ ทุ่มเทให้กับการผลิตข้าวให้มีเพียงพอต่อการบริโภคตลอดทั้งปีตั้งแต่รอบครัวคนไทยในชนบททั่วไป การปรับตัวโดยการผลิตเพื่อขายในระยะแรกทำให้เกิดปัญหาหนี้สินพัวพันกับนายทุนคนไทยเพราะต้องใช้จ่ายเงินมาซื้อข้าวบริโภค ต่อมาจึงได้กลับมาเพาะปลูกข้าวไร่ในเขตป่า อันเป็นการใช้ภูมิปัญญาดั้งเดิมซึ่งได้ผลพอเพียงแก่ครอบครัวและเป็นการลดรายจ่ายที่เป็นเงิน อย่างไรก็ตามการกระทำเช่นนี้เป็นการขัดแย้งกับบริบทเงื่อนไขใหม่ที่ได้เปลี่ยนไป อันได้แก่กฎหมายการอนุรักษ์จึงทำให้ต้องตกอยู่ในภาวะความเสี่ยงจากการถูกจับกุมของเจ้าหน้าที่รัฐ

ผลของการศึกษาในครั้งนี้ทำให้เกิดความเข้าใจต่อประเด็นความมั่นคงทางอาหารได้ดีขึ้น ซึ่งที่ผ่านมามักให้ความหมายที่จำกัดอยู่กับสุขภาพ กรณีของชุมชนกะเหรี่ยงในครั้งนี้ทำให้เห็นว่า สำหรับคนชายขอบนั้นความมั่นคงทางอาหารเชื่อมโยงโดยตรงต่อฐานทรัพยากร (ดิน น้ำ ป่า แรงงาน) และการบริหารจัดการที่ปรับตัวตามบริบทและข้อจำกัดจากการเปลี่ยนแปลง ทำให้เห็นว่ามีความจำเป็นอย่างเร่งด่วนที่จะต้องการงานวิจัยเพื่อหาหนทางทำการเกษตรทางเลือก ให้สามารถฟื้นฟูดินในพื้นที่ทำกินทางการเกษตร ในปัจจุบันรวมทั้งการจัดการกับศัตรูพืชที่เหมาะสม โดยทั้งหมดนี้ต้องเป็นการลงทุนที่ต่ำและควรใช้ภูมิปัญญาเดิมที่มีการอนุรักษ์ธรรมชาติเป็นฐานการพัฒนา

4036865 ENRD/M : MAJOR : TECHNOLOGY OF ENVIRONMENTAL PLANNING FOR RURAL DEVELOPMENT; M.Sc. (TECHNOLOGY OF ENVIRONMENTAL PLANNING FOR RURAL DEVELOPMENT)

KEY WORDS : FOOD SECURITY/MARGINALIZED PEOPLE

SURACHAI RAKSACHART: FOOD SECURITY OF MAGINALIZED PEOPLE: CONSUMPTION PATTERNS AND SOURCES OF FOOD OF SELECTED HOUSEHOLDS IN A KAREN COMMUNITY, WESTERN THAILAND. THESIS ADVISORS: OPART PANYA, Ph.D. SITIPONG DILOKWANICH, Ph.D. APINYA BUASUANG, M.A. 130 P. ISBN 974-04-2525-9

This research investigates the food security of marginalized people, a group which has received the least attention. It focuses on the Thai Karens who have been well integrated into the Thai market economy. It seeks to broaden an understanding of food security by incorporating ways in which the resource base (land, forest, water, and labor) is used and managed.

The study combines quantitative and qualitative methods in collecting data from the field. A socio-economic base-line survey of selected households was conducted, followed by household record-keeping on food consumption and expenses for a one-week period. Semi-structured interviews of key informants were employed to capture patterns of adaptive strategies developed by the lowest-income section of the community.

It is found that, the Karens, like most rural Thai, are primarily concerned with having enough rice for all year round. Other types of food are found to be available from natural resources surrounding the village. When first integrated in the Thai market economy, most of the Karens interviewed were in long and complicated indebtedness. Having enough rice means less dependence on cash income, which in turn saves them from being indebted to the Thai moneylenders. For the Karens, they can risk their lives just to secure rice for their families. But in order to have enough rice, the Karen turn to their indigenous practice of short rotation crop fields to plant farm cultivate in a deeper forest area. They all claim that their permanent fields are no longer fertile and they are unable to cope with pest problems. Although this practice has produced enough rice for the whole year for a family (6 of 50 kg sacks), it puts them at a great risk of being arrested by forest rangers for illegal encroachment.

This finding has contributed to an understanding of food security issues, which puts much emphasis on the health of the people in general. The Karen case here demonstrates that food security for the marginalized people is directly linked to natural resources and the local environment. It also suggests that indigenous knowledge cannot be the answer to every problem, as the resource context has continually changed. There is an urgent need for research on identifying alternative agriculture for existing, permanent fields, concentrating on the recovery of soil fertility and effective control of pests by using low-cost and ecologically sound technology.